

2019

TOIMINTAKERTOMUS
HELSINGIN HALLINTO-OIKEUS

VERKSAMHETSBERÄTTELSE
HELSINGFORS FÖRVALTNINGSDOMSTOL

Vaaka symboloi tuomioistuimen tehtävää ratkaista asiat riippumattomasti ja tasapuolisesti. Samalla se ilmentää tuomioistuimen laajempaa tehtävää yhteiskunnan vakauden turvaamisessa.

SISÄLTÖ

4	Ylituomarin katsaus	13	Itsenäiset hallintotuomioistuimet täyttivät 30 vuotta
6	Överdomarens översikt	14	HAIPA-asianhallintajärjestelmässä asiat käsitellään täysin sähköisesti
8	Vuosi 2019 oli hallinto-oikeudessa toiminnan kehittämisen aikaa	16	Poimintoja julkaistuista päätöksistä
10	Osastouudistus yhtenäistää menettelyitä ja sujuvoittaa ratkaisutoimintaa	22	Lausunnot, asiantuntijakuulemiset ja tilastot
12	Kanslian kehittämishankkeesta sujuvampaa esivalmistelua		

Hallinto-oikeuden tehtävänä on valvoa julkisen vallankäytön laillisuutta ja antaa oikeusturvaa yksityisille henkilöille ja yhteisöille. Hallinto-oikeus ratkaisee viranomaispäätöksistä tehdyt muutoksenhaut ja hallintoriita-asiat riippumattomasti ja tasapuolisesti.

Helsingin hallinto-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Uudenmaan kunnat. Tuomiopiirinä on koko maa tulliasioissa ja arvonlisäveroasioissa.

Valtaosa hallinto-oikeuteen tulleista valituksista ratkaistaan kirjallisessa menettelyssä. Tarvittaessa asiassa toimitetaan suullinen käsittely, jossa asianosaisilla on mahdollisuus tulla henkilökohtaisesti kuulluiksi ja jossa voidaan myös kuulla todistajia. Hallinto-oikeus voi asian selvittämiseksi toimittaa myös katselmuksen.

Hallinto-oikeutta johtaa ylituomari. Hallinto-oikeuden

johtamisessa ja kehittämisessä ylituomaria avustaa johtoryhmä, johon ylituomarin lisäksi kuuluvat osastonjohtajat ja hallintopäällikkö. Viraston yhteistoimintaelimenä toimii yhteistyökomitea.

Lainkäyttöasiat ratkaistiin kertomusvuonna seitsemällä osastolla. Kullakin osastolla on osaston johtajan lisäksi hallinto-oikeustuomareita, hallinto-oikeuden esittelijöitä sekä notaareita. Lainkäyttösihteerit ja notaarit esivalmistelevat asiat kansliassa. Hallinto-oikeudessa on myös asiantuntijajäseniä lastensuojelua, mielenterveysasioita, kehitysvammaisten erityishuoltoa sekä päihdehuoltoa, adoptiota ja tartuntatautilakia koskevissa asioissa.

Lainkäytön tukitoiminnoista vastaa hallinto-osasto, jota johtaa hallintopäällikkö. Tukitoiminnot vastaavat asioiden kirjaamisesta sekä arkistoinnista, henkilöstö- ja taloushallinnosta, virastopalveluista, ICT-toiminnoista, tietopalvelusta ja viestinnästä.

SAAPUNEET JA RATKAISTUT ASIAT 2018 – 2019

YLITUOMARIN KATSAUS

Vuosi 2019 oli hallinto-oikeuksien juhluvuosi. Lääninoikeudet irrottautuiivat valtionhallinnon keskeisenä toimeenpano-organisaationa toimineista lääninhallituksista vuonna 1989. Ne siirtyivät tuolloin muiden tuomioistuinten joukkoon oikeusministeriön hallinnonalalle. Kehitys täydentyi vuonna 1999, kun perustettiin nykymuotoiset yleiset alueelliset hallinto-oikeudet.

Sinänsä oikeusturvan tarve myös hallintoasioissa/vallanpitäjiä vastaan oli tunnustettu jo vuosisatoja sitten. Ylemmät viranomaiset valvoivat alempiaan. Lääninhallituksille ohjautui vähitellen eräänlaista yleistöimivaltaa näissä asioissa. Alemman asteen muutoksenhaun organisaatorakenteen luominen selkeästi itsenäiseksi riippumatonta tuomiovaltaa käyttäväksi orgaaniksi tapahtui kuitenkin hitaasti. Lopulta se syntyi hyvinvointivaltion vakiintuessa ja oikeusvaltioperiaatteen vahvistuessa. Muutos aiemmista ajoista on ollut merkittävä.

Helsingin hallinto-oikeudessa valmistauduttiin juhluvuonna oman sisäisen organisaatorakenteen selkeyttämiseen. Ajankohta valikoitui luontevasti tähän, koska oli tullut aika luopua ylimääräisestä, turvapaikkajuttuja ratkaisseesta 7. osastosta. Turvapaikkajuttujen määrä oli laskenut huippuvuodesta 2016 siinä määrin, että tähän jutturyhmään erikoistuneelle osastolle ei enää ollut tarvetta. Samalla uudistuksen yhteydessä otettiin tarkasteluun vuosien myötä sirpaloituneen lainkäyttöorganisaation rakenne.

Rakenneuudistuksen tavoitteena on ollut varmistaa se, että työtehtävät voidaan tulevaisuudessa hoitaa aiempaa sujuvammin ilman tarpeettomia rakenteellisia esteitä. Samalla tulevaisuuden organisaatio palvelee parhaalla mahdollisella tavalla hallinto-oikeudessa tehtävän työn suorittamista. Rakenteella tuetaan osaamisen vahvistamista, sujuvimpien työmenetelmien ja parhaiden käytänteiden omaksumista sekä henkilöresurssien tarkoituksenmukaisinta käyttöä. Johtotehtävissä oleville mahdollistetaan aiempaa selkeämmin aikaa myös henkilöstöjohtamiselle. Asiantuntijatehtävissä olevien mahdollisuudet oman osaamisensa jakamiseen vahvistuvat.

Uudeksi rakenteeksi valikoitui neljä osastoa ja kaikille yhteinen kanslia. Kanslia luotiin toukokuun alussa 2019, ja neljän osaston rakenteeseen siirryttiin vuosien 2019 – 2020 vaihteessa. Johtamistehtävät on jaettu yksiköissä useammalle esimiehelle. Osaston johtajien lisäksi osastoilla on varajohtajat, jotka vastaavat esimerkiksi koulutuksesta. Lisäksi osastoille on luotu eri asiaryhmien substanssiosaamisen vahvistamiseksi ns. vastuutuomarijärjestelmä. Kanslialla on yhteinen esimies ja hänen lisäkseen tiettyihin asiaryhmiin erikoistuneilla tiimeillä on omat työjohdolliset esimiehensä.

Uuden organisaation toimivuus testautuu tulevina vuosina. Saatavien kokemusten pohjalta voidaan aikanaan tehdä tarpeellista jatkokehittämistä. Kaikkein tärkeintä uudessa rakenteessa on se, että kaikissa yksiköissä kiinnitetään alusta saakka huomiota osastojen, kanslian ja kirjaamon saumattomaan yhteistyöhön, jotta niiden väliin ei pääse muodostumaan mitään uutta lainkäyttötoimintaa haittaavaa rakenteellista estettä.

Haasteen kaikelle työnteolle ja kehittämislle hallinto-oikeudessa on asettanut jo usean vuoden ajan jatkunut henkilöstön vaihtuvuus. Tilannetta kuvaa parhaiten se, että keskimäärin noin 70 prosenttia hallinto-oikeuden kaikkien henkilöstöryhmien henkilöstöstä on vaihtunut viimeisen viiden vuoden kuluessa. Tällaisessa tilanteessa uuden henkilöstön riittävä perehdyttäminen on avainasemassa. Hallinto-oikeudessa onkin laadittu perehdyttämisopas ja perehdyttämisen seurantalomake, joiden avulla hallitaan kattavammin perehdyttämisen kaikki osa-alueet.

Henkilöstön vaihtuvuus ei näissä mittasuhteissa ole voinut olla vaikuttamatta tehdyn työn määrään eli hallinto-oikeuden ratkaisumääriin. Suurten ikäluokkien eläköityminen on nyt lopuillaan, joten siltä osin vaihtuvuus on tasaantumassa. Virkarakenteen jäykkyys ja palkitsemismahdollisuuksien rajallisuus aiheuttavat kuitenkin varmasti jatkossakin erityisesti nuorempien ikäluokkien keskuudessa lähtöhalukkuutta. Ylipäätään erilaisista erityistehtävistä, olivat ne sitten johtamis-

tai asiantuntijatehtäviä, pitäisi saada nykytilannetta selkeämmin määritelty ja riittävä korvaus. Hallinto-oikeuksien hallinnon päällikön asema ja palkkaus tulee myös pikimmiten selkeyttää.

Merkittävän haasteen hallinto-oikeuden työlle ovat jo usean vuoden ajan asettaneet myös erilaiset ICT-uudistukset. Langattomien yhteyksien saaminen Tuomioistuintaloon viimein kuluneen vuoden aikana oli odotettu uudistus ja helpotti suuresti työntekoa. Toisaalta valtionhallinnon yhteisten Valttiasemien tulo ajoi tilanteeseen, missä yhtäkkiä piti taas käyttää useita eri käyttäjätunnuksia ja salasanoja osin epäloogisellakin tavalla. Muutoinkin eri järjestelmät toimivat varsin epävarmasti. Kaiken seurauksena aika ajoin myös Valtorin ICT-tuki oli äärimmäisen ruuhkautunut. Kaikki tämä on hankaloittanut jokapäiväistä työtä hallinto-oikeudessakin useiden kuukausien ajan. Toivoa sopii, että vähitellen tilanne paranee valtion yhteisten järjestelmien myötä.

Oman lisänsä ICT-uudistuksille toi hallintotuomioistuimiin tarkoitettun uuden asianhallinnan, HAIPAn, koekäyttö ja pilotoinnin alkaminen Helsingin hallinto-oikeudessa. Koekäytössä saatujen kokemusten perusteella pilotointia lykättiin muutamia kuukausia, mikä jälkikäteen ajatellen oli välttämätön ja järkevä toimenpide. Myös pilotointivaihe pitää saada riittävän pitkäksi niin, että siinä testattujen järjestelmäversioiden perusteella voidaan riittävällä varmuudella todeta järjestelmä käyttäjän kannalta toiminnallisesti käyttökelpoiseksi. Kovasti korostettu ketterä kehittäminen ei saa johtaa siihen, että laajaan käyttöönottoon tuleva versio onkin käyttäjän kannalta keskeneräinen – tai vielä pahempaa – hitaudessaan ja monimutkaisuudessaan käyttökelvoton.

Hallinto-oikeudet ovat yleisiä alueellisia hallinto-oikeuksia ja monipuolinen jutturakenne pitää mahdollisuuksien mukaan niissä myös tulevaisuudessa säilyttää. Erityisen haasteen tälle linjaukselle muodostavat ulkomaalaisasiat, joita tällä hetkellä on noin puolet hallinto-oikeuden jutuista. Lisäksi maailman tilanne on sellainen, että uusi turvapaikanhakijoiden ruuhka on aina mahdollinen.

Ulkomaalaisasioissa valitusalttius on suuri, eikä asioiden luonteesta johtuen oikaisulautakuntajärjestelmälle ilmeisestikään ole sijaa. Jotta tällainen juttumäärä pysyy hallinnassa, on tärkeää, että Maahanmuuttoviraston ja hallintotuomioistuinten välinen sähköinenkin asiakirjaliikenne on mahdollisimman sujuvaa. Ratkaisu ei ole nykyinen jäykkä, yhteydenpitoon väliaikaisesti tarkoitettu UMA-järjestelmä, vaan Maahanmuuttoviraston pitää tulevaisuudessa voida toimittaa asiakirjansa hallintotuomioistuinten järjestelmään joko asiointiportaalin tai erityisen muun rajapinnan kautta.

Todettava lisäksi on, että vuoden 2016 suuruudessa ruuhkatilanteessa jonkinlainen turvapaikkajuttuihin hallinto-oikeuden ulkopuolelta saatavissa oleva tuomarireservi olisi erittäin tarpeen.

Hallinto-oikeudet ovat nykyisellään organisatorisesti selkeästi itsenäisiä tuomioistuimia. Se, mitä tulevaisuudessa on vielä tehtävä tämän itsenäisen aseman vahvistamiseksi, on hallinto-oikeuksien muutoksenhakusäännösten valmistelun keskittäminen oikeusministeriön alaisuuteen. Jos joitakin erityissäännöksiä hallintoprosessissa tarvitaan, ne pitää sovittaa yleiseen hallintoprosessilakiin. Muutoksenhakijoiden oikeusturva vahvistuu, kun he löytävät hallinto-oikeuden menettelysäännökset yhdestä laista.

ÖVERDOMARENS ÖVERSIKT

Året 2019 var ett jubileumsår för förvaltningsdomstolarna. Länsrätterna frigjorde sig år 1989 från länsstyrelserna, vilka hade utgjort statsförvaltningens centrala verkställighetsorganisation. De övergick då till justitieministeriets förvaltningsområde, dit de övriga domstolarna redan hörde. Utvecklingen fullbordades år 1999 då de allmänna regionala förvaltningsdomstolarna i sin nuvarande form grundades.

Behovet av rättsskydd i förvaltningsärenden/mot makthavare hade dock identifierats redan för århundraden sedan. De högre myndigheterna övervakade de lägre myndigheterna. Så småningom fick länsstyrelserna en slags allmän behörighet i dessa ärenden. Utvecklingen mot en organisationsstruktur för ändringssökande i lägre instans, som klart och tydligt utövar oberoende dömande makt som ett självständigt organ, var dock långsam. Slutligen skapades den i samband med att välfärdsstaten etablerade sig och rättsstatsprincipen förstärktes. Förändringen till det tidigare har varit betydande.

Vid Helsingfors förvaltningsdomstol förberedde sig personalen under jubileumsåret inför att förtydliga den egna interna organisationsstrukturen. Tidpunkten var naturlig, eftersom det hade blivit dags att avstå från den extraordinarie avdelningen för asylärenden, avdelning 7. Mängden asylärenden hade minskat i sådan grad från år 2016, då antalet var som störst, att det inte längre fanns ett behov för en avdelning som specialiserat sig på dessa ärenden. I samband med reformen granskades rättskipningsorganisationens struktur, som under årens lopp hade splittrats.

Strukturreformens syfte har varit att säkerställa att arbetsuppgifterna i framtiden kan skötas smidigare än tidigare, utan onödiga strukturella hinder. Samtidigt möjliggör den framtida organisationen att det arbetet som görs i förvaltningsdomstolen utförs på bästa möjliga sätt. Strukturen stöder möjligheterna till att stärka kunskandet, omfatta smidigare arbetsmetoder och bästa praxisar samt den mest ändamålsenliga användningen av personalresurser. För personer

i ledningsuppgifter möjliggörs tydligare än tidigare mera tid för personalstyrning. För personer med sakkunniguppgifter förstärks möjligheterna att dela med sig av sin sakkunskap.

Den nya strukturen omfattar fyra avdelningar och ett för alla gemensamt kansli. Kansliet skapades i början av maj 2019 och övergången till en struktur med fyra avdelningar ägde rum i årsskiftet 2019–2020. Ledningsuppgifterna har delats upp mellan flera chefer inom enheterna. Utöver avdelningscheferna har avdelningarna viceavdelningschefer, som till exempel ansvarar för utbildningen. Därtill har skapats ett s.k. ansvarsdomarsystem, vars syfte är att stärka substanskunskandet inom de olika ärendegrupperna. Kansliet har en gemensam förman och ytterligare har teamen, som specialiserat sig på vissa ärendegrupper, egna förmän med ansvar för arbetsledning.

Den nya organisationens funktionsduglighet kommer att testas under de kommande åren. På basis av de erfarenheter som fås kan nödvändig vidareutveckling senare göras. Det viktigaste med den nya organisationen är att alla enheter från första början fäster uppmärksamheten vid ett friktionsfritt samarbete mellan avdelningarna, kansliet och registratorskontoret, så att det inte mellan dessa bildas något nytt strukturellt hinder, som inverkar störande på rättskipningsverksamheten.

Den personalomsättning som pågått redan under flera års tid har utgjort en stor utmaning för allt arbete och all utveckling inom förvaltningsdomstolen. Situationen beskrivs bäst av att omkring 70 procent av förvaltningsdomstolens alla personalgruppers personal har bytts ut under de senaste fem åren. I en dylik situation är en tillräcklig arbetsorientering för personalen i nyckelställning. I förvaltningsdomstolen har uppgjorts en arbetsorienteringsguide och en uppföljningsblankett för orienteringen, med hjälp av vilka det är lättare att mera omfattande kontrollera arbetsorienteringens alla delområden.

Det är oundvikligt att en personalomsättning i dessa proportioner har påverkat mängden utfört arbete, det vill

säga antalet avgjorda mål i förvaltningsdomstolen. De stora generationernas pensionsavgång har nu nått sitt slut, varför omsättningen i detta hänseende håller på att utjämnas. Tjänstestrukturens stelhet och de begränsade möjligheterna till belöning orsakar dock utan tvivel vilja att avgå även i framtiden, särskilt bland de yngre generationerna. Överhuvudtaget borde olika specialuppgifter, vare sig det är frågan om lednings- eller sakkunniguppgifter, resultera i en mera tydligt definierad och tillräcklig ersättning jämfört med nuläget. Statusen av och lönen hos chefen för förvaltningsdomstolens förvaltning bör också klargöras snarast möjligt.

Även olika slags ICT-reformer har under flera års tid utgjort en betydande utmaning för förvaltningsdomstolsarbetet. Tillgången till trådlös internetuppkoppling under det gångna året var en väntad reform och underlättade arbetet avsevärt. Å andra sidan medförde ankomsten av statsförvaltningens gemensamma Valttistationer en situation där man plötsligt var tvungen att igen använda olika slags användarnamn och lösenord, delvis också på ett ologiskt sätt. Också i övrigt fungerade de olika systemen rätt så otillförlitligt. Till följd av detta var också Valtoris ICT-stöd tidvis extremt överbelastat. Allt detta har under flera månaders tid försvårat det dagliga arbetet i förvaltningsdomstolen. Man kan bara hoppas att situationen så småningom blir bättre till följd av statens gemensamma system.

Prov- och pilotanvändningen av förvaltningsdomstolarnas nya ärendehanteringssystem, HAIPA, inleddes i Helsingfors förvaltningsdomstol, vilket tillförde sin egen aspekt i ICT-reformerna. På basis av de erfarenheter som erhöles vid provanvändningen sköts pilotanvändningen upp med några månader, vilket i efterhand visade sig vara en nödvändig och rimlig åtgärd. Också pilotanvändningsfasen bör vara tillräckligt lång, så att man på basis av de systemversioner som testats med tillräcklig säkerhet kan konstatera att systemet är funktionsmässigt användbart ur användarens synvinkel. Den starkt betonade smidiga utvecklingen får inte leda till att den version som tas i vidsträckt bruk visar sig vara halvfärdig ur

användarens synvinkel – eller ännu värre – oanvändbar på grund av dess långsamhet och komplexitet.

Förvaltningsdomstolarna är allmänna regionala förvaltningsdomstolar och deras mångsidiga ärendestruktur bör i mån av möjlighet bevaras också i framtiden. Utlänningsärendena, vilka för nuvarande utgör ungefär hälften av förvaltningsdomstolens ärenden, utgör en särskild utmaning för denna linjedragning. Dessutom är världsläget sådant att en ny anhopning av asylsökanden alltid är möjlig.

I utlänningsärenden är benägenheten att besvära sig stor och på grund av ärendenas natur finns det uppenbarligen inte utrymme för ett system med omprövningsnämnd. För att en dylik mängd ärenden ska kunna hållas under kontroll är det viktigt att den elektroniska dokumenttrafiken mellan Migrationsverket och förvaltningsdomstolarna är möjligast smidig. Lösningen är inte det nuvarande stela systemet för kommunikation, UMA, vilket är avsett som en tillfällig lösning, utan Migrationsverket måste i framtiden kunna lämna in sina handlingar i förvaltningsdomstolarnas system, antingen via en e-tjänst eller via något annat särskilt gränssnitt.

Det bör vidare konstateras att någon slags domarreserv för asylärenden, som skulle finnas tillgänglig utanför förvaltningsdomstolarna, skulle vara mycket nödvändig i en anhopningssituation liksom år 2016.

I nuläget är förvaltningsdomstolarna organisatoriskt sett klart oberoende domstolar. Det som ännu måste göras för att stärka denna oberoende ställning i framtiden är att centralisera beredningen av bestämmelserna om ändringssökande under justitieministeriets verksamhetsområde. Ifall det finns behov för specialbestämmelser i förvaltningsprocessen, måste de sammanjämkas med den allmänna förvaltningsprocesslagen. Ändringssökandenas rättsskydd stärks då de hittar förvaltningsdomstolens förfarandebestämmelser i en lag.

VUOSI 2019 OLI HALLINTO-OIKEUDESSA TOIMINNAN KEHITTÄMISEN AIKAA

Kertomusvuonna hallinto-oikeudessa toimeenpantiin sekä kanslia- että osasto-organisaation uudistukset. Uusi kanslia aloitti toimintansa toukokuussa 2019 ja osasto-organisaatio uudistui vuodenvaihteessa 2020 jakautumalla neljään lainkäytön osastoon aiemman seitsemän sijaan. Vuonna 2019 hallinto-oikeus myös luopui lisätoimitiloistaan, jonne niin sanottu turvapaikkaosaston toiminta oli keskitetty ja tiivistyi toimimaan Tuomioistuimet-talossa.

UUSIEN TYÖTAPOJEN HARJOITTELUA JA TULEVIIN MUUTOKSIIN VARAUTUMISTA

Hallinto-oikeuden kansliaorganisaation muutostyön toimeenpanoa edelsi pilotoiva osaamiskartoitus vuoden alussa, jolla kartoitettiin kansliahenkilöstön asiaryhmäkohtaista osaamista sekä ICT-taitoja. Kartoituksen tuloksia hyödynnettiin uusia tiimejä perustettaessa sekä henkilöstösuunnittelussa. Osaamiskartoitus tehtiin myöhemmin keväällä myös koko lainkäytön henkilöstölle osasto-organisaation uudistamisen taustoittamiseksi.

Hallinto-oikeudessa alkoi lokakuussa 2019 uuden asianhallintajärjestelmä HAIPAn pilotointi. Pilotointi kosketti etenkin kirjaamoja ja kansliahenkilökuntaa, sillä vireillä olevia valituksia vietiin uuteen asianhallintaan asiakirjoja skannaamalla ja kirjaamalla uudelleen. Asianhallinnan ohella hallinto-oikeus on muiden tuomioistuinten ohella saamassa uuden hallinnollisten asioiden asianhallinnan, joka kulkee vielä tässä vaiheessa työnimellä Hilda. Nämä järjestelmä- ja toimitilamuutokset ovat edellyttäneet hallinto-oikeuden henkilöstöltä aktiivista osallistumista muun muassa työtapojen kehittämiseen. Uuden asianhallinnan tulon vuonna 2020 on valmistauduttu muun muassa suunnitteleamalla saliteknikan uudistamista yhdessä oikeusministeriön asiantuntijoiden kanssa. Tuomioistuinviraston toiminnan aloittamiseen varauduttiin kirjanpitoyksikköä koskevilla muutostöillä

*Työntekijöiden
keski-ikä:*

42

palvelusuhdeasioiden järjestelmässä Kiekussa sekä hallinto-oikeuden laskutuksessa. Saavutettavuusdirektiivi ja sitä seuraava kansallinen lainsäädäntö edellyttävät viranomaiselta digitaalisten palveluiden saavutettavuutta. Hallinto-oikeudessa varauduttiin myös tähän kouluttautumalla sekä varmistamalla sisäisten ja ulkoisten verkkosivujen saavutettavuusvaatimusten mukaisuus.

Valtioneuvoston periaatepäätös 21.6.2017 puolestaan edellyttää viranomaisten hallussa olevien arkistoitavien paperisten asiakirja-aineistojen digitointia vuoteen 2030 mennessä. Tämä niin sanottu massadigitointihanke on edellyttänyt vuoden 2019 aikana hallintotuomioistuimille yhteisen tiedonhallintasuunnitelmien sekä tehtäväluokitusten laatimista uusiin asianhallintajärjestelmiin. Lähivuosien suurimmaksi haasteeksi on tiedonhallinnan osalta mainittu tiedonhallinnan laadun ylläpidon lisäksi analogisten aineistojen riittävän laadukas siirtokuntoon saattaminen.

Sisään tulevien valitusten määrä oli vuonna 2019 hieman aiempaa vuotta korkeampi, ja samalla hallinto-oikeuden kirjaamossa ja kansliassa tehtävä perustyö on monimutkaistunut monella tapaa. Valtion virkanimityksistä on ollut mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen vuoden 2019 alusta lähtien, mikä on omalta osaltaan lisännyt jo valmiiksi korkeaa

Helsingin hallinto-oikeuden johtoryhmä joulukuussa 2019

lainvoimaisuustiedustelujen määrää merkittävästi. Sähköisen asioinnin lisääntyminen julkishallinnossa on myös vaikuttanut siihen, että omaan asiaan liittyviä tiedusteluja tehdään aiempaa alhaisemmalla kynnyksellä. Median, lakiasiaintoimistojen sekä yksityishenkilöiden tietopyyntöjä hallinto-oikeus vastaanotti kertomusvuonna kaikkiaan lähes 1500 kappaletta.

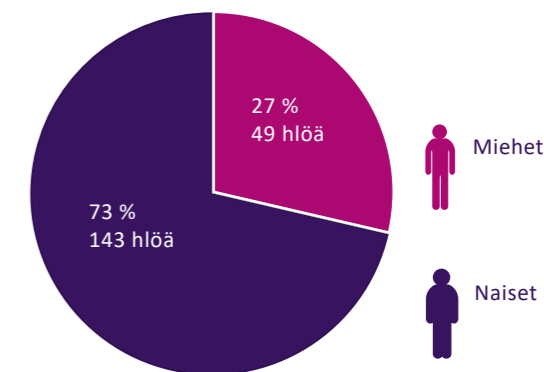
Kaiken kaikkiaan vuoden 2019 aikana hallinto-oikeuden voidaan sanoa toimineen resurssiensa ääri rajoilla.

TOIMINNAN TUNNUSLUVUT

Hallinto-oikeudelle myönnettiin toimintamäärärahaa vuodelle 2019 hieman yli 15 miljoonaa euroa. Hallinto-oikeuden toimintamäärärahan käyttö on painottunut henkilöstökuluihin; palkkakulut sivukuluineen muodostavat noin 80 prosenttia toiminnan kuluista. Vuoden lopulla toteutuneiden henkilötyövuosien määrä oli 183. Edellisvuosien tapaan määräaikaisen henkilöstön vaihtuvuus jatkui verrattain suurena, mikä johtui muun muassa määräaikaisten virkasuhteiden jatkumiseen liittyvästä epävarmuudesta. Virkoja tai määräaikaista virkasuhteita täytettiin vuoden aikana 139 kappaletta.

Henkilöstöstä 82% on suorittanut korkeakoulu- tai yliopistotason tutkinnon.

HENKILÖSTÖN SUKUPUOLIJAKAUMA 2019

Työntekijöitä oli yhteensä 183, joista 134 oli naisia ja 49 miehiä.

OSASTOUUDISTUS YHTENÄISTÄÄ MENETTELYITÄ JA SUJUVOITTA RATKAISUTOIMINTAA

Vuoden 2019 aikana toteutettiin kansliauudistus ja ylituomarin nimittämä osastotyöryhmä jatkoi osastouudistuksen suunnittelua. Vuoden 2020 alussa toteutettavan osastouudistuksen jälkeen Helsingin hallinto-oikeudessa tulee olemaan neljä lainkäyttöosastoa, joista jokaisella työskentelee noin 30 henkilöä. Osastojen välinen asiaryhmäjako tullaan toteuttamaan ylituomarin vuonna 2018 vahvistaman suunnitelman mukaisesti siten, että jokaisella osastolla on vähintään kaksi pääasiaryhmää. Jokaisella osastolla tulee olemaan kiireellisesti käsiteltäviä asioita sekä jokin säännönmukaisesti suullisia käsittelyitä edellyttävä asiaryhmä. Suullisten käsittelyiden työläyden vuoksi lastensuojelu- ja turvapaikka-asiat jakautuvat kahdelle eri osastolle.

Ulkomaalaisasioiden huomattavan suuren määrän ja niiden ratkaisemista varten saadun lisärahoituksen vuoksi näitä asioita käsittelevät osastot ovat ainakin aluksi henkilöstö- ja asiamäärältään jonkin verran kahta muuta osastoa suurempia.

Osastouudistuksen tavoitteena on sujuvoittaa henkilöstöresurssien tarkoituksenmukaisinta kohdentamista sekä edesauttaa parhaiden käytänteiden käyttöönottoa ja yhtenäistää työmenetelmiä. Osasto-organisaatiouudistuksen yhteydessä pyritään kiinnittämään entistä enemmän huomiota kanslian ja lainkäytön väliseen vuorovaikutukseen sekä koko käsittelyketjun sujuvuuteen. Asioiden sujuva esivalmistelu ja toimivat yhteydet kansliaan ovat laadukkaan lainkäyttötyön edellytys. Osastojen ja kanslian väliseen

vuorovaikutukseen tullaan kiinnittämään myös jatkossa erityistä huomiota ja toimintaa kehittämään pitämällä säännöllisiä yhteistyöpalavereita.

Henkilöstö- ja asiamäärältään aiempaa huomattavasti suurempien osastojen johtamiseen on luotu kaksijakoisen johtamismalli. Hallinnollisten tehtävien lisääntymisen myötä osaston johtaja ei pysty enää nykyisessä määrin osallistumaan lainkäyttötyöhön. Osaston johtajaa tuetaan laajenevassa johtamistehtävässä vahvistamalla ja selkiyttämällä osaston varajohtajan roolia sekä ottamalla käyttöön tarkemmin määritelty vastuutuomarijärjestelmä. Osastojen varajohtajien tehtävät on määritelty erikseen, ja ne tulevat olemaan kaikilla osastoilla yhdenmukaiset. Varajohtajan tehtäviin kuuluu muun muassa koulutuksen suunnittelu ja perehdyttämisestä vastaaminen. Osaston johtaja ja varajohtaja huolehtivat yhdessä osaston käytännön asioista; päävastuu osaston toiminnasta säilyy osaston johtajalla.

Osastouudistuksen yhtenä tavoitteena on kiinnittää asioiden varhaiseen haltuunottoon entistä enemmän huomiota. Asioiden tarkoituksenmukaisen käsittelyjärjestyksen varmistamiseksi prosessuaaliset puutteet ja muut esteet asian aineelliseksi ratkaisemiseksi pyritään havaitsemaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Valitusajan päättymisen jälkeen tai väärään foorumiin saapuneita tai muutoin nopeasti ratkaistavat asiat käsitellään pikaisesti. Kansliassa ja lainkäytössä kiinnitetään erityistä huomiota asioiden tarkoituksenmukaiseen käsittelyyn.

Osastotyöryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti suunnitellut vuoden alussa käyttöön otettavan niin sanotun haltuunottoyksikön, joka on tässä vaiheessa 3. ja 4. osaston yhteinen toiminnallinen yksikkö. Haltuunottoyksikköön kuuluu tietty määrä notaareita ja tuomareita molemmilta osastoilta. Haltuunottoyksikkö vastaa ulkomaalaisasioiden täytäntöönpanokieltovaatimusten ja niin sanottujen nopeutettujen turvapaikka-asioiden ratkaisemisesta sekä huolehtii ulkomaalaisasioiden haltuunotosta erottelemalla vireille tulevista turvapaikka-asioista suurella todennäköisyydellä

suullista käsittelyä edellyttävät asiat. Lisäksi haltuunottoyksikkö toimii kanslian ulkomaalaisasioita valmistelevan tiimin oikeudellisena tukena.

Vastuutuomarin tehtäväkuvaa on päivitetty ja listattu asiaryhmät, joissa vastuutuomareita olisi ainakin hyvä olla. Vastuutuomareita tulee jatkossakin olemaan suurimmissa asiaryhmissä, kuten vero-, lastensuojelu- ja ulkomaalaisasioissa mutta myös monessa muussa asiaryhmässä. Vastuutuomarien tehtävät voivat vaihdella jonkin verran osastoittain ja asiaryhmittäin, mutta lähtökohtaisesti vastuutuomarien tärkeimpänä tehtävänä voidaan pitää asiaryhmän asiantuntemuksen ylläpitoa. Eri osastojen saman asiaryhmän vastuutuomarit tulevat tekemään keskenään tiivistä yhteistyötä. Vastuutuomarin tehtävä tukee nykyistä paremmin osaston johtajan työtä ja koko osaston lainkäyttötoimintaa auttaen ylläpitämään oikeudenkäytön yhtenäisyyttä.

Suunnittelutyön helpottamiseksi hallinto-oikeuden koko lainkäyttöhenkilöstölle tehtiin toukokuussa kattava osaamiskartoitus, jossa saatuja tietoja hyödynnettiin henkilöstön sijoittelussa uusille osastoille. Osastokokoonpanojen suunnittelussa otettiin huomioon mahdollisuuksien mukaan henkilöstön esittämät toiveet, minkä lisäksi huomiota kiinnitettiin osaamisen säilymiseen jokaisessa asiaryhmässä. Osaamiskartoituksen tulokset palvelevat henkilöstösuunnittelussa myös jatkossa ja auttavat muun muassa koulutustarjonnan suunnittelussa.

Työryhmän suunnittelutyö on edennyt vaiheittain. Henkilöstöä on valmisteltu tulevaan muutokseen tiedottamalla osastotyöryhmän työn etenemisestä pitkin vuotta. Uudet osastojen johtajat valittiin jo kesäkuussa, jotta he ovat voineet olla mukana suunnittelemassa tulevan osastonsa toimintaympäristöä ja henkilöstöä. Uusien osastojen toiminnan käytännön järjestämisestä sekä työskentelytavoista ja työmenetelmistä keskusteltiin osastojen henkilökunnalle joulukuussa pidetyissä tilaisuuksissa.

KANSLIAN KEHITTÄMISHANKKEESTA SUJUVAMPAA ESIVALMISTELUA

Kanslian kehittämistyö alkoi niin sanotun asiakirjahallinnon kehittämistyöryhmän työllä vuonna 2016, jolloin tarkasteltiin hallinto-oikeuden kirjaamon tehtäväprosessia. Lisäksi työryhmässä pyrittiin tunnistamaan tehtäviä, jotka eivät kuuluneet asian viireiltuloprosessiin, mutta olivat siirrettyinä kirjaamon vastuulle. Samassa yhteydessä tarkasteltiin kirjaamon ja kanslian rajapintoja ja valituksen käsittelyprosessissa.

Hankkeen varsinainen täytäntöönpanovaihe sijoittui vuoden 2019 alkupuoliskolle. Kansliahenkilöstö (noin 30 henkilöä) sitoutettiin muutokseen mukaan työ- ja tiimipajojen kautta. Kaikki tiedottaminen ja osallistaminen tehtiin Howspace-alustan kautta heinäkuusta 2018 lähtien. Uuden asianhallinnan käyttöönottoon valmistautuminen aloitettiin varmistamalla kansliahenkilöstön riittävä ICT-osaaminen. Jokainen suoritti ICT A-ajokorttiin sisältyvät moduulit testeineen. Kaikkien ennakoivien toimien pyrkimyksenä oli tehdä muutoksesta tuvallisempaa kuin nykytilaan jääminen.

Pohjatietoa hankkeelle hankittiin pilotoivasta osaamiskartoituksesta, jonka hallinto-oikeus toteutti Valtiokonttorin analyttikoiden avustuksella vuoden 2019 alussa. Tiimijako uudessa kansliaorganisaatiossa perustui osaamiskartoituksen tuloksiin. Tiimijakoa tehtäessä pyrittiin varmistamaan osaamisen karttumisen uusissa asiaryhmissä sekä toisaalta torjumaan tiimien haavoittuvuutta poissaolojen aikana. Kanslian tekemän esivalmistelutyön prosessi kuvattiin työpajoissa, joihin osallistui koko kansliahenkilöstö. Myöhemmässä vaiheessa tiimit jaettiin uuden organisaation mukaisesti ja työtä tehtiin uusiin työkavereihin tutustuen. Henkilöstö oli kokemuksen mukaan hyvin sitoutunutta hankkeeseen, mikä näkyi työtyytyväisyyskyselyssä syksyllä 2019 oman työn arvostuksen nousuna aiempiin vuosiin verrattuna. Myös suoraan kansliahenkilöstöltä saatu palaute osallistamisen tavoista oli myönteistä ja kiittävä. Osaamiskartoitus

laajennettiin sittemmin myös lainkäytön osastoille hyödynnettäväksi henkilöstön jakautumisen suunnitteluun uudessa organisaatiossa.

Työ- ja tiimipajojen vetäjinä toimi Novetos Oy:n konsultteja. Konsulttien apu muutosjohtamisessa koettiin erittäin tarpeelliseksi, ja yhteistyö oli toimivaa osallistujien ja konsulttien kesken. Konsultit laativat työpajapäivistä hyödylliset yhteenvedot. Muutoksen läpiviemisessä kohteena oleva henkilöstö ja sen osallistaminen olivat ensiarvoisen tärkeitä. Lainkäyttösihteerit ovat oman työnsä parhaimmat asiantuntijat, joten prosessien kuvaaminen yhdessä niin sanottuja pullonkauloja sekä hukkia etsien ja paikantaen oli erittäin hedelmällistä.

Kansliauudistuksella pyrittiin erityisesti työn aiempaa tasaisempaan jakautumiseen lainkäyttösihteerien kesken sekä torjumaan niin sanottua siiloutumista eri asiaryhmien osaamisessa. Muutoksen toteuttamisesta on raportointivaiheessa kulunut vajaa puoli vuotta aikaa. Tässä vaiheessa työmäärän ja osaamisen jakautuminen vaikuttaa aiempaa tasaisemmalta, ja kansliaa vaivanneesta haavoittuvuusongelmasta vaikuttaa päästyn eroon. Myös hallinto-oikeuden kirjaamon työ on nopeutunut, kun saapuneet valitukset kirjataan uudistuksen myötä kanslian tiimeille, joissa ne jaetaan edelleen niin sanotun rootelijaon mukaisesti lainkäytön osastojen esittelijöille.

Kehittämishankkeen myötä kanslialle luotiin päivittyvä palvelukuvaus, jossa kuvataan kanslian tuottamat esivalmisteluun ja jälkityöprosessiin kuuluvat tehtävät. Palvelukuvauksella pyritään tasalaatuisen lainkäytön palveluun sekä toimintatapojen yhdenmukaistamiseen. Kanslian ja lainkäytön yhteistyötä pidetään jatkossa yllä säännöllisin kokouksin, jossa osastonjohtajat ja kanslian esimies keskustelevat työn tekemisen tavoista sekä yhteistyön kehittämisestä.

ITSENÄISET HALLINTOTUOMIOISTUIMET TÄYTTIVÄT 30 VUOTTA

Uudenmaan läänioikeus toimi ennen vuotta 1989 osana Uudenmaan lääninhallitusta. Maaliskuussa vuonna 1989 annetulla lailla läänioikeuslain muuttamisesta (242/89) maan läänioikeudet muutettiin itsenäisiksi hallintotuomioistuimiksi. Uudistus astui voimaan 1.11.1989.

1.11.1999 lähtien Uudenmaan läänioikeuden työtä on jatkanut Helsingin hallinto-oikeus. Periaatteellisesti merkittävä hallinto-oikeuksien toimivaltaa laajentanut hallinto-oikeusuudistus ei käytännössä vaikuttanut työskentelyyn hallinto-oikeudessa: henkilökunta jatkoi entisellään ja tuomiopiirikin pysyi kahta kuntaa lukuun ottamana samana kuin läänioikeuden tuomiopiiri. Osa aikaisemmin Uudenmaan läänioikeudelle kuuluneista asioista ohjautui kuitenkin muutetun hallintolainkäyttölain alueperiaatteen mukaisesti muihin hallinto-oikeuksiin. Maan 11 läänioikeuden ja vesilyoikeuden toimintaa jatkoi kahdeksan hallinto-oikeutta,

joiden määrä väheni vuonna 2014 kuuteen.

Helsingin hallinto-oikeuden toimintaa ovat vuosien aikana värittäneet muun muassa liikevaihtovero-oikeuden ja tullihallituksen tulli- ja valmisteveroasioiden sekä turvapaikkalautakunnan käsittelemien asioiden siirtäminen silloiseen läänioikeuteen. 30-vuotisen taipaleen aikana saapuneiden asioiden määrät ovat vaihdelleet 6 303 asiasta (1996) 17 181 asiaan (2016). Vaihtelua on ollut myös käsittelyajoissa, joissa vaihtelu on 30 vuoden aikana ollut 6,8 ja 10,3 kuukauden välillä.

Helsingin hallinto-oikeus juhlisti 20-vuotista taivaltaan 20.11.2019 Valkoisessa Salissa. Juhlissa saatiin kuulla entisten ja nykyisten hallinto-oikeuden työntekijöiden ajatuksia hallinto-oikeudessa työskentelystä sekä Äänioikeus-kuoron upeita lauluesityksiä. Illan aikana kisattiin myös Hallinto-oikeustietäjän tittelistä.

Hallinto-oikeustuomari **Esa Hakkola** ja notaari **Riitta Vaartio**

HAIPA-ASIANHALLINTAJÄRJESTELMÄSSÄ ASIAT KÄSITELLÄN TÄYSIN SÄHKÖISESTI

Helsingin hallinto-oikeus on toiminut yhdessä korkeimman hallinto-oikeuden kanssa HAIPA-järjestelmän niin sanottuna pilottituomioistuimena. Järjestelmän osittainen käyttöönotto ja sen edellyttämät muutokset toimintatavoissa työllistivät hallinto-oikeutta merkittävässä määrin vuoden 2019 aikana.

TOIMINNAN SÄHKÖISTÄMINEN ON JO PITKÄÄN OLLUT ARKIPÄIVÄÄ HALLINTO-OIKEUDESSA

Tuomioistuinten työkalut on perustunut perinteisesti kynän ja paperin käyttöön. Helsingin hallinto-oikeus on kuitenkin jo pitkään määrätietoisesti kehittänyt työtapojaan kohti sähköistä asioiden käsittelyä. Päätösten kirjoittaminen, muokkaaminen ja kommentoiminen kokoonpanon välillä tapahtuu nykyisin itsestään selvästi ainoastaan sähköisesti.

Sähköisten asiakirjojen kanssa työskentelyn edellytyksiä on vuodesta 2016 alkaen kokeiltu ja toimintatapoja kehitetty yhteistyössä Verohallinnon kanssa. Niin sanottu HAKA-pilotti on koskenut veroasioiden ennakkoratkaisuvalituksia ja tappioiden vähentämislupaa koskevia valituksia. HAKA-jutuissa asiakirjat hallintotuomioistuinten ja Verohallinnon välillä ovat liikkuneet ainoastaan sähköisesti. Myös Maahanmuuttoviraston kanssa on jo pitkään suunniteltu ja toteutettu erilaisia toimintaa helpottavia viestikanavia, joiden avulla viestintää ja asiakirjojen liikkumista hallinto-oikeuden ja Maahanmuuttoviraston välillä on voitu automatisoida ja sähköistää.

Hallinto-oikeuden Lotus Notes -pohjainen asianhallinta on elinkaarensa päässä. Sen ensimmäisen versio otettiin käyttöön vuonna 1999. Järjestelmän vanhanaikaisuus on rajoittanut toiminnan kehittämistä. Nykyinen asianhallinta ei mahdollista esimerkiksi sähköistä arkistointia. Uuden asianhallintaratkaisun ja siihen liitettävien sähköisten asiointiportaaleiden käyttöönotto onkin edellytyksenä sille, että toimintatapojen kehittämistä voidaan jatkaa edelleen.

UUSI ASIANHALLINTA MAHDOLLISTAA TOIMINNAN KEHITTÄMISEN EDELLEEN

Vuonna 2020 hallinto- ja erityistuomioistuimissa on tarkoitus ottaa käyttöön uusi, kokonaan sähköisen toiminnan mahdollistava uusi asianhallinta, HAIPA. Uusi järjestelmä mahdollistaa asian käsittelyn vireilletulosta arkistointiin täysin sähköisesti. Sähköisen menettelyn hyödyntäminen nopeuttaa ratkaisutoimintaa, parantaa sen laatua, helpottaa tuomioistuimeen pääsyä, tehostaa tiedonvälitystä, lisää toiminnan avoimuutta ja pienentää perinteisen asiakirjahallinnon kustannuksia.

Järjestelmää on kehitetty useita vuosia erityisessä HAIPA-hanketoimistossa, joka aikaisemmin on toiminut oikeusministeriön ja vuoden 2020 alusta lukien Tuomioistuinviraston alaisuudessa. Hanketoimistossa on ollut vahva edustus käytännön lainkäyttötyötä tekevästä henkilöstä, millä on pyritty turvaamaan se, että järjestelmä palvelisi mahdollisimman hyvin tuomioistuinta. Järjestelmän toimittajiksi valikoituivat kilpailutuksessa Innofactor Oyj ja CGI.

JÄRJESTELMÄN KÄYTTÖÖNOTTO ON EDELLETTÄNYT PILOTOINTIA

Helsingin hallinto-oikeus on toiminut yhdessä korkeimman hallinto-oikeuden kanssa toisena niin sanottuna pilottituomioistuimena. Pilotoinnin tarkoituksena on ollut kokeilla järjestelmää ja varmistua siitä, että järjestelmän ominaisuudet ovat riittävät, jotta se voidaan ottaa täysimääräisesti käyttöön Helsingin hallinto-oikeudessa sekä muissa hallinto- ja erityistuomioistuimissa.

Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että Helsingin hallinto-oikeudessa järjestelmä on ollut rajoitetussa käytössä lokakuusta 2019 alkaen tietyissä asiaryhmissä, kuntien toimeentulotukiasioissa ja vammaispalveluasioissa. Tammikuussa 2020 pilotointia laajennettiin siten, että vanhaan asianhallintaan kirjataan ainoastaan asiat, joissa on asiantuntijajäseniä tai joissa valituksen kohteena olevan päätöksen on tehnyt Maahanmuuttovirasto. Kaikki muut asiat kirjataan uuteen järjestelmään.

Hanketoimiston henkilökunnan rinnalla monet Helsingin hallinto-oikeuden työntekijät ovat osallistuneet erilaisissa työryhmissä hankkeen valmisteluun jo hankkeen alusta alkaen. Järjestelmän käyttöönotto ja sen edellyttämät muutokset toimintatavoissa ovat työllistäneet hallinto-oikeutta merkittävässä määrin vuoden 2019 aikana ja vuonna 2020 on ennakoitavissa, että hanke vie yhä enemmän myös hallinto-oikeuden resursseja. Vaikka itse järjestelmän kehitys kuuluu hanketoimistolle, esimerkiksi työtapojen kehittäminen ja henkilöstön koulutus jää suurelta osin tai kokonaan hallinto-oikeudelle itselleen. Uusien toimintaprosessien suunnittelu, järjestelmää koskevan palautteen antaminen hanketoimistolle ja koulutus on ollut ja tulee olemaan merkittävä ponnistus koko hallinto-oikeudelle. Pilotointi on siten merkinnyt paitsi mahdollisuutta vaikuttaa tulevan järjestelmän yksityiskohtiin, myös suurta haastetta hallinto-oikeuden päivittäisen työn ohella.

Hankkeen aikataulun mukaan uuden järjestelmän on tarkoitus koskea kaikkia vireille tulevia asioita toukokuusta 2020 alkaen, mikäli pilotoinnin tulokset ovat positiiviset. Samalla järjestelmän käyttö laajenisi kaikkiin hallinto- ja erityistuomioistuimiin.

UUDESSA JÄRJESTELMÄSSÄ MYÖS VIRANOMAISET VOIVAT ASIOIDA SÄHKÖISESTI

Asianosaiesten ja viranomaisten kannalta uusi järjestelmä mahdollistaa aiempaa laajemmin sähköisen asiointin hallinto-oikeuden kanssa. Kesällä 2018 avattu kansalaisten asiointipalvelu ja asiantuntijajäsenten portaali uudistetaan ja integroidaan aikaisempaa kiinteämmin sisäiseen asianhallintaan. Asiointipalvelun kautta kansalaiset ja yksityisoikeudelliset yhteisöt voivat jo nykyisin hoitaa kaiken kirjallisen asiointin, kuten lähettää valituksen, vastata kuulemispyyntöön, lähettää selvityksiä ja vastaanottaa tuomioistuimen päätöksen. Tiiviimpi integraatio asianhallintaan mahdollistaa jatkossa asian käsittelyn tilan aiempaa tarkemman seuraamisen portaalissa.

Kokonaan uutta on viranomaisille tarkoitettu viranomaisportaali, joka mahdollistaa viranomaisille sähköisen asiointin ja esimerkiksi lausunnon ja valituksenalaisen asiakirjojen toimittamisen kokonaan sähköisesti. Nykyisessä asianhallinnassa yhtenä pullonkaulana on ollut se, että viranomaisten päätösten perusteena olevien asiakirjojen ottaminen vastaan sähköisenä ei yleensä ole ollut mahdollista. Jatkossa viranomaiset toimittavat asiakirjat lähtökohtaisesti uuden portaalin kautta. Lisäksi eräiden viranomaisten kanssa on sovittu tai on suunnitteilla läheisempää yhteistyötä.

Asioiden nykyistä sähköisempi käsittely ei tarkoita sitä, että asianosaiset pakotettaisiin sähköiseen asiointiin: esimerkiksi valituksen toimittaminen paperimuodossa on edelleen mahdollista. Tällöin valitus skannataan sen saapuessa, jotta asia voidaan sisäisesti käsitellä sähköisesti. Portaalit ovat kuitenkin jatkossa lähtökohtainen tapa asioida hallinto-oikeuden kanssa niin asianosaisille kuin viranomaisillekin.

POIMINTOJA JULKAISTUISTA PÄÄTÖKSISTÄ

ISTUNTOOSALI
SESSIONSSAL

Toimintakertomusvuonna Helsingin hallinto-oikeus julkaisi viisi päätöstiivistelmää. Lisäksi Finlex-tietokannassa julkaistiin 16 ratkaisua. Julkaistujen päätösten joukossa oli muun muassa vero- ja rakentamisasioita. Alla poimintoja päätöksistä.

POLIISI SAI PITÄÄ VÄLIAIKAISEN AJOKIELLON VOIMASSA

Helsingin HAO 11.9.2019 19/0655/4

Asiassa oli ratkaistavana, onko poliisilaitos voinut ajokorttilain 72 §:n 3 momentin nojalla pitää voimassa poliisimiehen ajokorttilain 70 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla valittajalle määräämän väliaikaisen ajokiellon. Poliisimiehen tekemien havaintojen mukaan valittaja ei ollut kykenevä kuljettamaan ajoneuvoa enää turvallisesti, eikä pelkkä lääkärintodistus ollut riittävä toimenpide ajokunnon avioimiseksi. Poliisilaitos oli valituksenalaisella päätöksellä myös määrännyt 20 §:n 1 momentin nojalla valittajan suorittamaan hyväksytysti ajokokeen ja toimittamaan lääkärinlausunnon kolmen kuukauden kuluttua päätöksen tiedoksisaamisesta.

Hallinto-oikeus totesi, että väliaikainen ajokielto on ajo-oikeuteen kohdistuva turvaamistoimenpide, jolla pyritään estämään ajoneuvon kuljettajan osallistuminen liikenteeseen silloin, kun katsotaan edellytysten siihen puuttuvan. Valittajan ajokäyttäytymisestä tehtyjä havaintoja ei ollut syytä arvioida valittajan aiemmasta liikennekäyttäytymisestäään kertoman perusteella toisin. Kun otettiin huomioon valittajan ajokäyttäytymisestä saatu selvitys ja se, että valittaja oli valituksenalaisella päätöksellä määrätty lääkärintodistuksen ohella toimittamaan todistus uudesta ajokokeesta, hallinto-oikeus katsoi, että poliisi oli voinut harkintavaltansa rajoissa pitää väliaikaisen ajokiellon voimassa. Poliisilla oli siten ollut ajokorttilain 70 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaiset edellytykset katsoa, ettei terveydentilan selvittämistä ajokorttilain 20 §:n 1 momentin nojalla asetetussa määräajassa voitu pitää yksinään riittävänä. Kyse ei ollut ajokorttilain 64 §:n mukaisen ajokiellon määräämisestä, joten valittajan esiintuomalla väliaikaisen ajokiellon vaikutuksella hänen liikkumiseensa ei ollut asian arvioinnissa merkitystä. Valituksenalaista päätöstä ei ollut valituksen johdosta syytä muuttaa.

ÖSTERSUNDOMIN ALUETTA KOSKEVA YLEISKAAVA OLI LAINVASTAINEN

Helsingin HAO 29.11.2019 19/0777/5

Helsingin, Vantaan ja Sipoon yhteisen yleiskaavan kaava-alueen pinta-ala on 44,5 km², josta maa-alueita on noin 39 km².

Östersundom-toimikunta hyväksyi yleiskaavan joulukuussa 2018 ja yleiskaavasta tehtiin Helsingin hallinto-oikeuteen yhteensä kahdeksan valitusta. Kaavasta valittivat Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä useat luonnonsuojeluyhdistykset ja yksityishenkilöt.

Valituksissa, joista osa kohdistui koko kaavaan ja osa yksittäisiin alueisiin, oli vaadittu kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen kumoamista muun muassa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vastaisuuteen, maakuntakaavan ohjausvaikutukseen, yleiskaavan sisältövaatimuksiin, Natura 2000 -alueita koskeviin selvityksiin, luonnon- ja lajiensuojeluun, ympäristönsuojeluun sekä kaavan mahdollistamaan rakentamisen määrään ja laatuun liittyvillä perusteilla. Hallinto-oikeus kumosi Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja kahden ympäristöyhdistyksen valituksista yhteisen yleiskaavan hyväksymistä koskevan päätöksen. Hallinto-oikeus totesi, että yleiskaavaratkaisun mahdollisia heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleviin lintulajeihin ja Natura-alueen linnustollisesti arvokkaaseen aluekokonaisuuteen ei ollut riittävästi poissuljettu. Esitetyistä lieventämistoimenpiteistä huolimatta oli olemassa vaara, että Natura-alueen välittömään läheisyyteen osoitetut uudet rakentamisalueet ja kaavaratkaisun tarkoittama muu asukasmäärän voimakas lisääntyminen heikentävät merkittävästi suojelun perusteena olevia luonnonarvoja Natura 2000 -alueella. Päätös oli tämän vuoksi lainvastainen.

OSUUSKUNNAN ENNAKKOON PIDÄTTÄMÄ PALKKIO OLI ARVONLISÄVERONALAISTA PALVELUN MYYMISTÄ

Helsingin HAO 27.6.2019 19/0675/1

Osuuskunta myy varsinaisen työn suorittajan tekemään palveluun ja sen laskuttamiseen liittyvää palvelua. Työn suorittaja vastaa itse oman työnsä myynnistä ja markkinoinnista ja sopii toimeksiannosta ja sen ehdoista toimeksiantajan eli työn tilaajan kanssa. Osuuskunta laskuttaa työsuorituksesta sovitun hinnan omissa nimissään loppuasiakkaalta ja huolehtii loppuasiakkaalle tapahtuneeseen myyntiin liittyvistä veron maksuista omissa nimissään. Työn suorittajalle maksamaansa korvausta osuuskunta käsittelee ennakoperintälain 13 §:n mukaisena palkkana ja huolehtii tähän liittyvistä lakisääteisistä työnantajavelvoitteista. Osuuskunta pidättää oman laskutuspalvelun palkkionsa ennen maksun tilittämistä työn suorittajalle.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko osuuskunnan hyväksi laskettavaa ja sen ennen työn suorittajalle tapahtuvaa maksua itselleen pidättämää palkkiota käsiteltävä vastikkeena osuuskunnan erillisestä verollisesta palvelun myynnistä työn suorittajalle.

Hallinto-oikeus katsoi, että osuuskunnan tuottaman palvelun olennainen piirre tämän varsinaisen toimeksiantajan eli työn suorittajan kannalta on se, että osuuskunta huolehtii työn suorittajan tarjoamaan palveluun liittyvästä laskutuksesta ja tähän liittyvistä viranomaisvelvoitteista. Tämä on osuuskunnan toimeksiantajan kannalta osuuskunnan palvelun tavoite sinänsä. Työn suorittajan palveluluovutukseen liittyvän loppuasiakkaan tarkoituksena sen sijaan on ainoastaan ostaa työn suorittajan tekemä palvelu, eikä tämän kannalta ole olennaista, huolehtiiko työn suorittaja tähän liittyvistä velvollisuuksista, kuten veronmaksusta, itse vai osuuskunnalta ostamaansa erillistä palvelua käyttäen.

Hallinto-oikeus totesi osuuskunnan ja työn suorittajan välillä olevan itsenäinen oikeussuhde. Tähän oikeussuhteeseen liittyvät vastavuoroiset suoritukset, eli osuuskunnan tarjoama laskutukseen liittyvä palvelu ja osuuskunnan tästä vastikkeena saama korvaus.

Osuuskunnan ja työn suorittajan välinen oikeussuhde

on lisäksi erillinen loppuasiakkaalle tapahtuvasta myynnistä. Loppuasiakkaan kanssa solmitaan erillinen vastavuoroinen oikeussuhde työn suorittajan tekemästä työstä ja siitä maksettavasta vastikkeesta.

Näin ollen osuuskunta myy varsinaiselle toimeksiantajalleen eli työn suorittajalle loppuasiakkaalle tapahtuvasta myynnistä erillistä verollista palvelua. Tämän palvelun verollisuus arvioidaan loppuasiakkaalle tapahtuvasta myynnistä itsenäisesti. Hallinto-oikeus katsoi, että osuuskunnan on käsiteltävä muodollisessa työsuhteessa olevalle työntekijälle myytävä palvelu arvonnalisäverollisena myyntinään. Kun osuuskunta omissa nimissään laskuttaa työn suorittajan tekemän työn loppuasiakkaalta, tämä myynti on käsiteltävä erillisenä arvonnalisäverollisena palveluna.

Annettua ennakkoratkaisua ei ollut X:n valituksen johdosta syytä muuttaa.

Arvonnalisäverotuksen ennakkoratkaisu ajalle 22.3.2018–31.12.2019.

JOHTAJAYLILÄÄKÄRIN MÄÄRÄYS HEDELMÖITYSHOIDOISTA OLI NAISPAREJA SYRJIVÄ

Helsingin HAO 6.3.2019 19/0166/2

Johtajaylilääkäri oli antanut johtajaylilääkäreiden kokouksen 9.5.2015 jälkeen määräyksen, jonka mukaan julkisella puolella hoidetaan vain lääketieteellisistä syistä johtuvaa lapsettomuutta. Määräyksen mukaan ei ole lääketieteellisesti perusteltua antaa hedelmöityshoitoa naispareille ja klinikoille tulleet läheteet palautetaan.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta oli päätöksellään 9.12.2016 katsonut, että johtajaylilääkärin antama määräys oli yhdenvertaisuuslain 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla naispareja heidän seksuaalisen suuntautumisensa perusteella välittömästi syrjivä. Lautakunta oli kieltänyt johtajaylilääkärin jatkamasta syrjintää.

Lautakunta oli myös katsonut johtajaylilääkärin laiminlyöneen velvollisuutensa edistää yhdenvertaisuutta

yhdenvertaisuuslain 5 §:n 1 momentin mukaisesti. Lautakunta oli määrännyt johtajaylilääkärin ryhtymään toimenpiteisiin säännöksessä mainittujen velvoitteiden täyttämiseksi. Lisäksi lautakunta oli asettanut johtajaylilääkärille kieltopäätöksensä ja määräyksensä tehosteeksi yhteisen 30 000 euron uhkasakon

Johtajaylilääkäri valitti lautakunnan päätöksestä hallinto-oikeuteen.

Helsingin hallinto-oikeuden päätöksen mukaan johtajaylilääkärin antama määräys on naispareja heidän seksuaalisen suuntautumisensa perusteella välittömästi syrjivä, joten lautakunta oli voinut kieltää johtajaylilääkärin jatkamasta syrjintää.

Hallinto-oikeus katsoi kuitenkin, että yhdenvertaisuuslain 5 §:n 1 momentissa viranomaisille säädetty velvollisuus arvioida yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumiseksi ei koskenut johtajaylilääkärin, joka oli viranhaltija eikä lainkohdassa tarkoitettu viranomainen. Hallinto-oikeus kumosi päätöksen siltä osin kuin lautakunta oli velvoittanut hänet ryhtymään yhdenvertaisuuslain 5 §:n mukaisiin toimenpiteisiin.

Hallinto-oikeus kumosi päätöksen myös johtajaylilääkärille asetetun uhkasakon osalta, koska lautakunta oli uhkasakkolain säännösten vastaisesti asettanut yhden yhteisen uhkasakon kahdelle laadullisesti toisistaan poikkeavalle itsenäiselle päävelvoitteelle.

Hallinto-oikeus totesi lisäksi päätöksen sisällön osalta, ettei lautakunta ollut päätöksellään ottanut eikä toimivaltansa rajoissa ollut voinutkaan ottaa kantaa siihen, kuuluvatko luovutetuilla sukusoluilla annettavat hedelmöityshoidot julkisen sektorin palveluvalikoimaan.

TULKKAUSYRITYS OLI VELVOLLINEN LISÄÄMÄÄN TULKKAUSKULUIHIN ARVONLISÄVERON

Helsingin HAO 8.5.2019 19/0323/71

Tulkkausyritys oli vaatinut korvattavaksi valtion varoista turvapaikanhakijoiden avustamiseen liittyviä tulkkauskuja. Tulkkauspalveluja koskevaan laskuun oli sisällytynyt myös

arvonnalisäveron (24 %) osuus. Oikeusaputoimisto oli korvannut tulkkauksesta aiheutuneet kulut ilman arvonnalisäveroa, koska tulkattavilla ei ollut kotipaikkaa Euroopan unionin alueella.

Tulkkausyrityksen lasku oli osoitettu oikeusaputoimistolle ja oikeusapua saaneen ulkomaalaisen henkilön avustajana oli toiminut julkinen oikeusavustaja. Oikeusavun saaja ei ollut itse tilannut tulkkauspalvelua, eikä tehnyt siihen liittyvää toimeksiantosopimusta. Oikeusavun saaja ei myöskään maksanut avustamiseen liittyviä tulkkauskuja, vaan tulkkauksesta aiheutuneet kulut oli korvattu valtion varoista tulkkauksen suorittaneelle tulkkausyritykselle. Oikeusavun saajan ei tässä tilanteessa voitu katsoa olleen tulkkauspalvelun ostaja, vaan toimeksiantosuhteen oli katsottava syntyneen tulkkausyrityksen ja oikeusaputoimiston välille. Oikeusaputoimisto oli käyttänyt ostamaansa tulkkauspalvelua antaessaan oikeudellista palvelua avustamalleen henkilölle. Asiassa oli siten kyse tulkkausyrityksen ja oikeusaputoimiston välillä tapahtuvasta tulkkauspalvelun myynnistä.

Koska oikeusaputoimisto oli luovuttanut oikeudellisen palvelunsa ja tähän liittyvän tulkkauspalvelun oikeusavun saajalle vastikkeetta, oikeusaputoimiston ei voitu katsoa toimineen kyseisen palvelun luovuttaessaan elinkeinonharjoittajan ominaisuudessa. Näin ollen myöskään tulkkausyrityksen myydessä tulkkauspalvelun oikeusaputoimistolle tulkkauspalvelua ei ollut luovutettu arvonnalisäverolain 65 §:ssä tarkoitettulle elinkeinonharjoittajan ominaisuudessa toimivalle ostajalle, eikä kyseinen säännös tullut asiassa sovellettavaksi. Asiassa oli siten sovellettava arvonnalisäverolain 69 h §:n mukaista myyntimaasäännöstä. Kun otettiin huomioon, että oikeusaputoimisto tulkkauspalvelun ostajana oli sijoittautunut Suomeen, tulkkauspalvelu oli katsottava myydyin Suomessa arvonnalisäverolain 69 h §:n 1 momentin nojalla.

Edellä esitetyin perusteiden tulkkausyritys oli velvollinen lisäämään valtiolta laskuttamiinsa tulkkauskujiin arvonnalisäveron. Kun ratkaisupyynnön tekijän oli tullut laskuttaa myymänsä tulkkauspalvelu arvonnalisäverollisena, ei oikeusaputoimiston olisi tullut hylätä ratkaisupyynnön tekijän korvausvaatimusta arvonnalisäveron osalta.

ARA VOI PERUUTAA NUORISOSÄÄTIÖN YLEISHYÖDYLLISYYSASEMAN

Helsingin HAO 20.11.2019 19/0748/5

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) myöntää valtion tukia sosiaaliselle asuntotuotannolle eli ARA-tuotannolle. Korkotukilainan tai aravalainan saajaksi on voitu hyväksyä ARA:n yleishyödylliseksi nimeämä yhteisö, jonka on täytettävä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotukilaisissa ja aravalaisissa yleishyödyllisyydelle asetetut edellytykset.

ARA peruutti kesäkuussa 2018 antamallaan päätöksellä Nuorisosäätiön yleishyödyllisyysaseman. Päätöksen mukaan Nuorisosäätiön ja sen omistamien kiinteistöyhtiöiden toiminta on ollut merkittävästi aravalain ja korkotukilain yleishyödyllisyys säännösten sekä ARA:n ohjeiden vastaista eikä Nuorisosäätiö ollut ARA:n lukuisista huomautuksista huolimatta tehnyt riittäviä toimenpiteitä asian korjaamiseksi. ARA hylkäsi elokuussa 2018 Nuorisosäätiön oikaisuvaatimuksen.

Nuorisosäätiö valitti ARA:n päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen ja vaati päätöksen kumoamista.

Hallinto-oikeus totesi, että yleishyödyllisen yhteisön harjoittaman sijoitustoiminnan tulee olla erityisen hallittua ja matalariskistä. Asiassa saadun selvityksen perusteella Nuorisosäätiöllä on ollut huomattava määrä kiinteistöinvestointeja sekä osake- ja rahastosijoituksia, joista merkittävä osa on kohdistunut kohtalaisen tai suurehkon riskin kohteisiin. Lisäksi Nuorisosäätiö on antanut lainoja ulkopuolisille yhteisöille ja konsernin sisällä yleishyödyllisen osion ulkopuolelle sekä antanut omavelkaisia takauksia konsernin ulkopuolisten toimijoiden velvoitteista. Hallinto-oikeus katsoi, että Nuorisosäätiö on toiminut aravalain 15 a §:n 1 momentin 5 kohdan sekä korkotukilain 24 §:n 1 momentin 5 kohdan vastaisesti. Yleishyödyllisille yhteisöille asetetuista edellytyksistä poikkeaminen ei myöskään ole ollut vähäistä. Näin ollen Nuorisosäätiö on harjoittanut laajamittaisesti sellaista toimintaa, joka on aravalain ja korkotukilain vastaista.

Hallinto-oikeus katsoi, että ARA on harkintavaltansa puitteissa voinut peruuttaa Nuorisosäätiön yleishyödyllisyysaseman.

ESPOO VOIDAAN JAKAA KAHTEN APTEEKKIEN SIJAITIALUEESEEN JA KAUPUNKIIN VOIDAAN PERUSTAA KUUSI UUTTA APTEEKKIA

Helsingin HAO 29.3.2019 19/0222/3

Fimea oli 4.10.2017 tekemällään päätöksellä päättänyt perustaa Esooseen kuusi uutta apteekkia (Espoon 11.–16. apteekit). Samalla päätöksellä Fimea oli päättänyt jakaa kaupungin aikaisemman viiden sijasta kahteen apteekkien sijaintialueeseen siten, että perustettava Espoon 11. apteekki sijoittuu uudelle Jorvin sijaintialueelle (1. alue) ja muut Espoossa toimivat apteekit sekä perustettavat 12.–16. apteekit sijoittuvat Espoon kaupungin muulle, yhtenäiselle apteekkialueelle (2. alue).

Kaksi apteekkaria haki asiassa muutosta yhteisellä valituksella Helsingin hallinto-oikeuteen.

Antamassaan päätöksessä Helsingin hallinto-oikeus katsoi, että Fimea on arvioinut riittävästi ja asianmukaisesti apteekkien perustamisen ja niiden sijaintialueiden muuttamisen edellytyksenä olevia seikkoja. Asiassa on otettu huomioon Espoon väestömäärä ja asutuksen keskittyminen kaupunkikeskustamaisesti, olemassa olevat muut apteekkipalvelut alueella ja muiden terveydenhuollon palvelujen sijoittuminen. Asiassa on huomioitu myös Jorvin sairaala-alueen erityisasema sille keskittyneiden erilaisten terveydenhuollon palvelujen tarjoajana ja Espoon alueen ainoana päivystysvastaanoton sijaintipaikkana.

Hallinto-oikeus katsoi myös, että lääkelain 41 §:n 2 momentissa ei aseteta uuden apteekin perustamisen eikä apteekin sijaintialueen muuttamisen edellytykseksi, että kyseessä olevassa kunnassa tai sen osassa olisi ollut lääkkeiden saatavuudessa ongelmia. Fimea on myös voinut hallintolain 25 §:n säännös huomioon ottaen ratkaista samalla kertaa uusien apteekkien perustamista ja apteekkien sijaintialueiden muuttamista koskevat asiat.

Hallinto-oikeus totesi päätöksessään, että Fimealla on ollut lääkelaisissa säädetyt perusteet määrätä perustettava 11. apteekki sijoittumaan Jorvin sijaintialueelle (1. alue) lääkkeiden saatavuuden turvaamiseksi tällä alueella ja määrätä Espoon kaupungin muut apteekit sijoittumaan kaupungin muulle apteekkialueelle (2. alue).

OSAKEKAUPPAAN TULI SOVELTAA TULOVEROLAIN LUOVUTUSVOITTOA JA -TAPPIOTA KOSKEVIA SÄÄNNÖKSIÄ

Helsingin HAO 22.3.2019 19/0252/6

A oli 30.12.2016 allekirjoitetulla kauppakirjalla myynyt 163 207 kappaletta X Oy:n osakkeita yhtiön toimitusjohtajalle. Kauppahinta oli ollut nolla euroa. A oli merkinnyt osakkeet vuosina 2009–2016 yhteensä 245 686 eurolla.

Asiassa oli hallinto-oikeudessa kysymys siitä, pidettiinkö osakkeiden kauppaa sellaisena luovutuksena, johon tulevat sovellettavaksi tuloverolain luovutusvoiton ja -tappion verotusta koskevat säännökset, kun kauppahinta oli ollut nolla euroa.

Hallinto-oikeus totesi, että tuloverolaissa ei ole tarkempaa määritelmää sille, mitä lain säännöksissä tarkoitetaan luovutuksella. Pääsääntöisesti luovutuksessa omaisuuden omistaja luovuttaa omaisuuden omistusoikeuden vastiketta vastaan. Lain sanamuodosta ei kuitenkaan voida päätellä, että se koskisi ainoastaan vastikkeellisia luovutuksia. Osakekaupan osapuolet eivät olleet sukulaisia eikä olosuhteista muutoinkaan käynyt ilmi, että osakkeet olisi luovutettu lahjoitustarkoituksessa. A oli myös esittänyt selvitystä niistä perusteista, miksi sovittu kauppahinta oli ollut nolla euroa. Asiassa ei ollut väitettykään, että kysymys olisi ollut alihintaisesta kaupasta tai esimerkiksi veron kiertämiseen liittyvästä tilanteesta. Vaikka A ei ollut saanut osakkeiden luovutuksessa konkreettista vastiketta, niin pelkästään tällä perusteella ei voitu katsoa, että kysymys ei ollut tuloverolaissa tarkoitettusta luovutushinnasta.

Kuvatuissa oloissa osakkeiden kauppahan tuli sovellettavaksi tuloverolain luovutusvoittoa ja -tappiota koskevat säännökset, jotka oli otettava huomioon A:n verovuoden 2016 verotuksessa.

LAUSUNNOT JA ASIAANTUNTIJAKUULEMISET TILASTOT

LAUSUNNOT JA ASIAANTUNTIJAKUULEMISET

EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNTA

- Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020
- Lausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2020-2023
- Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle Rajavartiolaitoksen hallinnonalan lainsäädännön eräiden muutoksenhakusäännösten muuttamisesta
- Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi
- Lausunto hallituksen esityksestä eräiden poliisin hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamisesta
- Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta

EDUSKUNNAN KUNTA- JA TERVEYSJAOSTO

- Asiantuntijakuuleminen hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

EDUSKUNNAN LAKIVALIOKUNTA

- Asiantuntijakuuleminen hallituksen esityksestä eduskunnalle eräiden valtiovarainministeriön hallinnonalan erityislaeissa olevien viittausten muuttamiseksi viittauksiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin
- Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi kuntalain 142 ja 144 §:n ja pienten erillisten alueiden siirtämisestä kunnasta toiseen kuntaan annetun lain muuttamisesta

EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA

- Asiantuntijakuuleminen hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lastensuojelulain ja lastensuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännösten muuttamisesta

OIKEUSMINISTERIÖ

- Lausunto selvityksestä oikeusapu- ja edunvalvontaviraston perustamisesta
- Lausunto oikeushallinnon toimitila- ja työympäristökonseptista

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

- Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta ja laiksi lastensuojelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

- Lausunto hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi kuntalain 142 ja 144 §:n muuttamisesta
- Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi asiakirjojen turvallisuusluokittelusta valtionhallinnossa

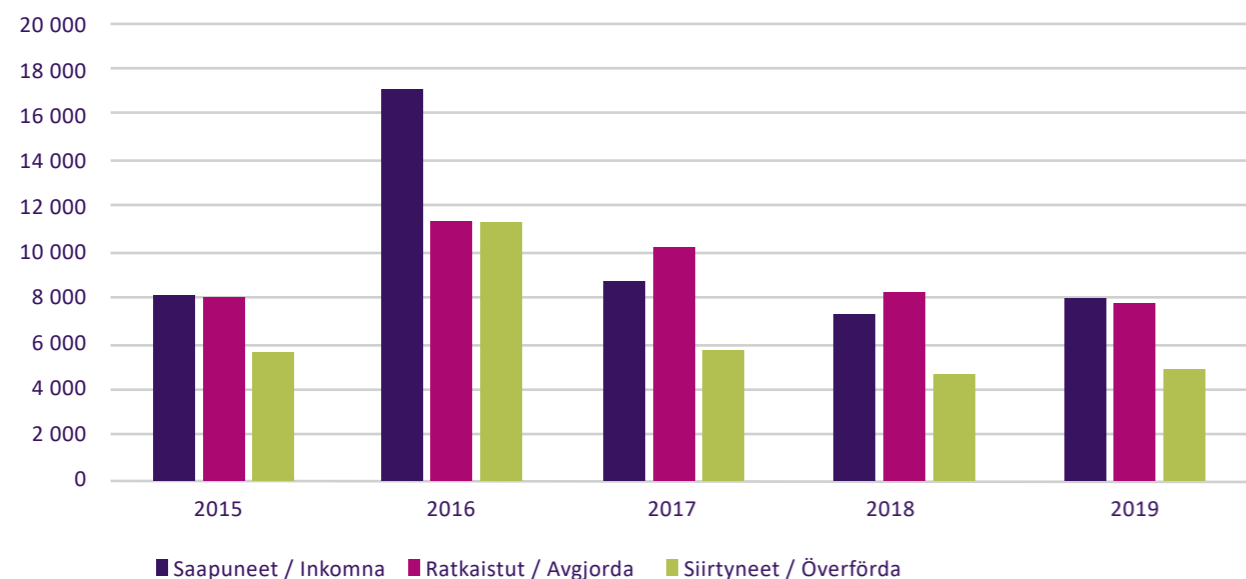
YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

- Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden muutoksenhakua koskevien säännösten muuttamisesta
- Lausunto hallituksen esityksestä laeiksi ympäristöministeriön hallinnonalan eräiden julkisia kuulutuksia koskevien säännösten muuttamisesta
- Lausunto maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää koskevistä alustavista pykäläluonnoksista ja niiden perusteluista

AVAINLUVUT / NYCKELTAL

VUOSI / ÅR	2019	2018
SAAPUNEET ASIAT / Inkomna ärenden	8 024	7 304
Ennakoarvio / Förhandsuppskattning	7 930	9 570
RATKAISTUT ASIAT / Avgjorda ärenden	7 794	8 274
Tavoite / Målsättning	7 935	9 830
VIREILLÄ OLEVAT ASIAT VUODEN LOPUSSA / Anhängiga vid årets slut	4 879	4 678
Ennakoarvio / Förhandsuppskattning	4 527	5 883
SUULLISET KÄSITTELYT / Muntliga förhandlingar	385	376
Tavoite / Målsättning	200	194
KESKIMÄÄRÄINEN KÄSITTELYAIKA (kk) / Handläggningstiden i genomsnitt (mån)	8	9
Tavoite / Målsättning	8	8
KESKIMÄÄRÄINEN VIREILLÄOLOAIKA 1.1.2020 (kk) / Genomsnittlig tid ärenden varit anhängiga (mån)	5	6
YLI VUODEN VIREILLÄ OLLEET ASIAT / Ärenden som varit anhängiga längre än ett år		
Määrä vuoden lopussa / Antal vid årets slut	409	509
Tavoite / Målsättning	650	570

ASIAMÄÄRÄT / ANTALET ÄRENDE

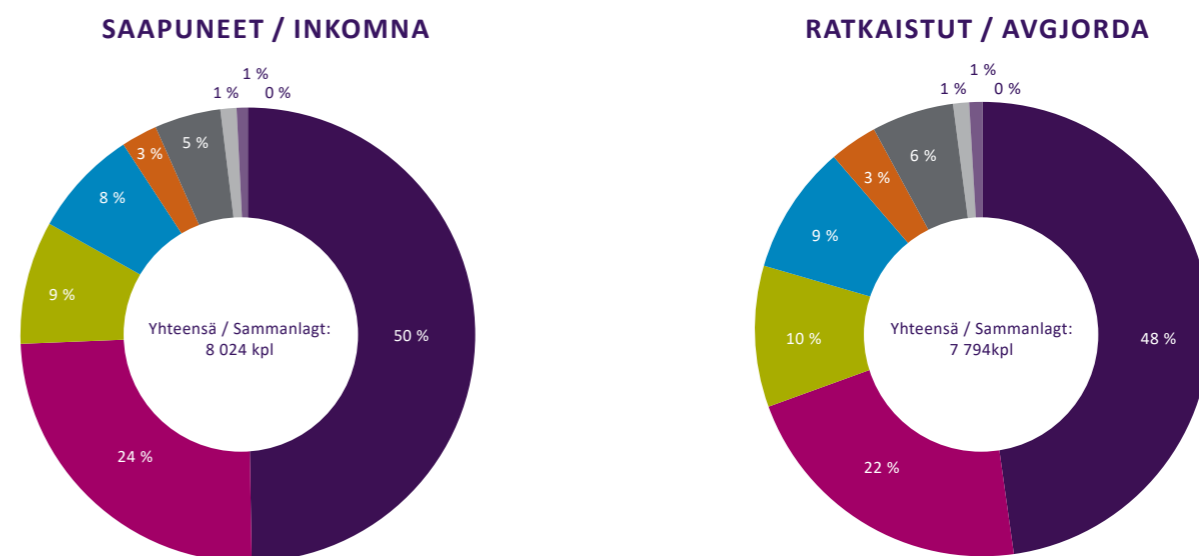

AVAINLUVUT / NYCKELTAL

VUOSI / ÅR	2019	2018
VAKINAISET VIRAT / Ordinarie tjänster	143	141
Sovittu htv-määrä / Avtalade årsverken	197	241
Toteutunut htv / Förverkligade årsverken	183	202
TALOUDELLISUUS (euro) / Resursanvändning (euro)**		
Nettomenot/ratkaistu asia / Nettoutgift/avgjort ärende	1 372	1 084
Tavoite / Målsättning	1 101	988
TUOTTAVUUS / Produktivitet**		
Ratkaistut asiat/henkilötyövuodet / Avgjorda ärenden/årsverken	57	67
Tavoite / Målsättning	71	73
TOIMINTAMENOT (euro) / Verksamhetsutgifter (euro)		
Palkat / Löner	12 264 457	12 931 037
Muut toimintamenot / Övriga verksamhetsutgifter	2 174 071	2 370 847
Toimintamenot yhteensä / Verksamhetsutgifter sammanlagt	14 438 528	15 301 884

**Tuottavuus- ja taloudellisuusluvut on laskettu ns. painotetun työmäärän perusteella, jossa on painokertoimen avulla otettu huomioon asiaryhmien välinen ero työmäärässä. / Produktiviteten och resursanvändningen har beräknats utgående från en så kallad viktad arbetsmängd, där man med hjälp av viktcoefficienter har beaktat skillnaderna i arbetsmängd mellan olika ärendegrupper.

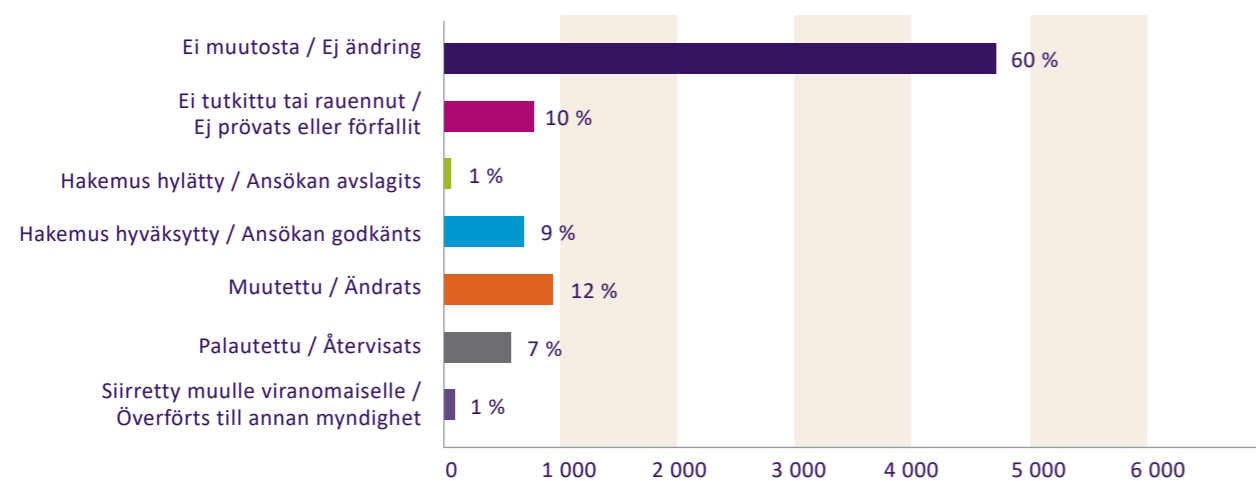
ASIAMÄÄRÄT / ANTALET ÄRENDE

PÄÄASIARYHMÄT / HUVUDÄRENDEGRUPPERNA

■ Ulkomaalaisasiat / Utlänningsärenden ■ Sosiaali- ja terveydenhuolto / Social- och hälsovård ■ Valtio-oikeus ja yleishallinto / Statsrätt och allmän förvaltning ■ Verot / Skatter ■ Rakentaminen / Byggande ■ Taloudellinen toiminta mukaan lukien liikenne- ja viestintäasiat / Ekonomisk verksamhet inkl. trafik och kommunikation ■ Itsehallinto / Självstyrelse ■ Ympäristö / Miljö ■ Muut asiat / Övriga ärenden

RATKAISTUJEN ASIOIDEN LOPPUTULOS / HUR ÄRENDENA SLUTAT

PÄÄTÖSTEN PYSYVYYS / HUR ÄRENDENA SLUTAT I HFD

Korkein hallinto-oikeus käsitteli kertomusvuonna yhteensä 2 214 Helsingin hallinto-oikeuden päätöksistä vuonna 2019 tai aiempina vuosina tehtyä valitusta tai valituslupahakemusta. Päätöstä muutettiin tai asia palautettiin uudelleen käsiteltäväksi 9,5 %:ssa käsitellyistä asioista.

Under det år som verksamhetsberättelsen gäller behandlade högsta förvaltningsdomstolen totalt 2 214 besvär eller besvärstillståndsansökningar om Helsingfors förvaltningsdomstols beslut som lämnats in 2019 eller tidigare. Högsta förvaltningsdomstolen ändrade beslutet eller returnerade ärendet till ny behandling i 9,5 % av fallen.

TYÖTILASTO 2019

	Vireillä 1.1.2019	Saapunut 2019	Ratkaistu 2019	Vireillä 31.12.2019	Käsittelyaika (kk)
VALTIO-OIKEUS JA YLEISHALLINTO					
Opetus- ja sivistystoimi					
Ammattikorkeakoulut	1	4	1	4	3,1
Ammattiopetus		3	1	2	9,2
Perusopetus ja lukio	61	77	101	36	8,0
Yliopistot ja korkeakoulut	16	30	18	28	9,2
Turvallisuus, yleinen järjestys ja eräät luvat					
Ampuma-aseasiat	42	41	65	18	9,1
Arpajais- ja rahankeräysluvat	3	1	3	1	16,7
Muu turvallisuutta, yleistä järjestystä ja eräitä lupia koskeva asia	7	7	10	4	10,7
Palo- ja pelastustoimi sekä väestönsuojelu		5	1	4	11,4
Todistajansuojelu		1	1		3,9
Työvoima-asiat					
Asevelvollisuuslain mukainen palvelus		1		1	
Muu työvoima-asia	6	8	3	11	6,1
Siviilipalvelus		2	1	1	1,1
Työsuojelu	3	8	3	8	18,8
Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus	1			1	3,1
Valtion virkamiehet					
Muu virkamiesoikeusasia	4	2	2	4	18,1
Nimittäminen virkaan tai virkasuhteeseen		14		14	
Palkkaus, työaika ja vuosiloma / valtion virkamiehet	3	5	2	6	20,1
Virka- ja työsuhde	16		10	6	16,0
Virka- ja työsuhde / palvelussuhdeturva		17	1	16	4,3
Valtio-oikeus					
Kansalaisuusasiat	302	169	273	197	14,4
Yleishallinto-oikeus					
Asiakirjajulkisuus	64	75	72	67	11,1
Edunpalautus ja vahingonkorvaus	4	1	2	3	22,0
Harkinnanvaraiset ja muut valtionosuudet ja -avustukset	22	19	7	34	20,3
Holhustoimen edunvalvonta	1	2	1	2	20,3
Maksuvapautus	3	4		7	
Muu yleishallintoasia	19	32	22	30	10,8
Nimiasiat		1		1	
Oikeudenkäyntimaksua koskeva valitus	59	52	62	49	13,5
Oikeusavun myöntäminen, avustajan määrääminen ja palkkio	11	43	44	10	4,2
Passiasiat	4	5	6	3	4,8
Tasa-arvoasiat / muut kuin itsehallintoon liittyvät	13	9	9	13	12,1
Tietosuoja	7	4	8	3	13,7
Valtion perintö	1			1	
Vankeinhoitoa koskevat asiat	18	48	49	16	2,4
Väestötietoasiat	13	20	6	27	12,9
Valtio-oikeus ja yleishallinto yhteensä	704	710	784	628	11,1

	Vireillä 1.1.2019	Saapunut 2019	Ratkaistu 2019	Vireillä 31.12.2019	Käsittelyaika (kk)
ITSEHALLINTO					
Kirkollisasiat					
Muu henkilöstöasia / kirkko	6	3	2	7	11,7
Muu kirkollisia	6	4	5	5	16,0
Palvelussuhde / kirkko	3	3	2	4	12,0
Kunnallisasiat					
Kunnalliset säännöt ja taksat	6	3	3	6	18,0
Kunnan talous	2		1	1	20,3
Muu henkilöstöasia / kunnat ja kuntayhtymät	11	12	6	17	19,7
Muu kunnallisia	54	44	46	52	15,2
Palkkaus, työaika ja vuosiloma / kunnat ja kuntayhtymät	6	4	5	5	17,6
Palvelussuhdeturva / kunnat ja kuntayhtymät	15	6	6	15	18,0
Virkavaali / kunnat ja kuntayhtymät	16	14	13	17	14,7
Itsehallinto yhteensä	125	93	89	129	15,8
ULKOMAALAISIASIAT					
Ulkomaalaisasiat					
Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä	12	18	23	7	6,4
Karkottaminen	21	40	41	20	8,3
Muukalaispassit ja muut matkustusasiakirjat	68	135	122	80	7,1
Muut oleskeluluvat	621	1 503	1 154	963	8,0
Muu ulkomaalaisia	28	41	50	19	6,7
Oleskeluluvat perheiden yhdistämisen perusteella	599	824	816	599	9,5
Turvapaikka-asiat	375	661	600	429	9,7
Turvapaikka-asiat / nopeutettu käsittely	224	629	733	115	3,6
Ulkomaalaisen käännyttäminen	91	130	146	73	7,3
Viisumiasiat	23	49	38	34	6,7
Ulkomaalaisasiat yhteensä	2 062	4 030	3 723	2 339	7,6
RAKENTAMINEN					
Maankäyttö- ja rakennusasiat					
Asemakaava	52	67	81	38	9,9
Etuosto-oikeus		2	1	1	0,4
Kadut ja yleiset alueet	7	16	12	11	5,7
Lunastusasiat	3	1	2	2	12,6
Maakuntakaava	6		6		16,5
Maisematyölupa	3		3		10,3
Muu maankäyttö- ja rakennusasia	2	3	3	2	8,2
Poikkeaminen / maankäyttö- ja rakennusasiat	24	22	28	18	9,6
Purkamislupa	1		1		7,2
Rakennusjärjestys		4		4	
Rakennuskielto ja toimenpiderajoitus	3		3		10,5
Rakennuslupa	32	31	41	21	7,5
Rakennusvalvonta	15	17	22	10	9,6
Ranta-asemakaava	5	4	5	4	15,0
Suunnittelutarveratkaisu	10	21	18	13	8,2
Toimenpidelupa	6	6	10	2	9,2
Tonttijako	1		1		15,5
Yleiskaava	17	10	25	2	12,7

	Vireillä 1.1.2019	Saapunut 2019	Ratkaistu 2019	Vireillä 31.12.2019	Käsittelyaika (kk)
Tieasiat					
Maantie	3	2	3	2	8,4
Yksityinen tie	1		1		8,4
Rakentaminen yhteensä	191	208	266	132	9,6
YMPÄRISTÖ					
Asuntotuotanto ja asuntoasiat					
Arava-asiat	1		1		14,3
Luonnonsuojelu					
Eläinsuojelu	1	16	8	9	7,1
Luonnonsuojelulain mukaiset asiat / paitsi Natura 2000 -verkosto	8	12	12	7	9,4
Maa-ainesasiat	3	2	4	1	14,5
Rakennussuojelu	1	1	1	1	13,1
Ulkoilu ja leirintä					
Ulkoiluasiat	4		4		12,6
Vesitalous					
Vesihuoltolain mukainen asia	19	13	18	14	12,1
Ympäristönsuojelu					
Järjestetty jätteenkuljetus		2	1	1	3,2
Jättemaksut		2	2		6,1
Maasto- ja vesiliikenne	1	1	2		5,2
Muu jätelain mukainen asia	2	3	5		9,4
Päästökauppalaan mukaiset asiat		1		1	
Terveysvalvonta	9	10	12	7	8,2
Ympäristö yhteensä	49	63	70	41	9,9
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLTO					
Lääkeasiat ja apteekkilaitos					
Apteekkiasiat	5	14	7	12	5,5
Lääkkeiden myyntilupa ja hintavalvonta	2	2	2	2	22,1
Sosiaaliasiat					
Elatusturva		1	1		0,8
Erytinen huolenpito		1		1	
Huostaanotto ja sijaishuoltoon sijoittaminen	125	263	254	132	6,3
Huostassapidon lopettaminen	12	30	20	22	5,3
Kehitysvammaisten erityishuolto	8	31	30	9	3,5
Kiireellinen sijoitus ja sen jatkaminen	52	102	95	59	6,8
Lasten päivähoiton järjestäminen	1	4	4	1	4,8
Lastensuojelukustannusten korvaaminen	9	7	11	5	13,7
Muu rajoitus sijaishuollossa	5	16	7	14	4,7
Muu sosiaaliasia	8	23	24	7	4,0
Muu sosiaalihuollon kustannusten korvaaminen		2		2	
Muut lastensuojeluasiat	11	35	23	23	6,0
Omaishoidon tuki	20	68	61	26	5,1
Päihdehuolto		1	1		4,0

	Vireillä 1.1.2019	Saapunut 2019	Ratkaistu 2019	Vireillä 31.12.2019	Käsittelyaika (kk)
Sosiaalihuollon asiakasmaksut	9	6	12	3	6,1
Toimeentulotuen myöntäminen / Kela	125	289	206	207	8,6
Toimeentulotuen myöntäminen / Kunnat	84	115	91	123	7,9
Toimeentulotuen takaisinperintä	8	10	8	10	11,0
Vammaispalvelu	43	109	98	61	4,6
Yhteydenpidon rajoittaminen	33	118	83	68	5,7
Terveydenhuolto ja sairaanhoito					
Elintarvikevalvonta		2	2		6,4
Hoitoon määrääminen mielenterveysasiassa	98	621	607	108	2,1
Itsemääräämisoikeuden rajoittaminen mielenterveysasiassa		16	9	7	2,8
Muu mielenterveysasia	2	2	4		2,2
Muu terveydenhuolto- ja sairaanhoitoasia		2	1	1	3,0
Terveydenhuollon asiakasmaksut		5	2	3	5,0
Terveydenhuollon ja sairaanhoitotoimen harjoittaminen	12	14	21	5	7,5
Terveydenhuollon kustannusten korvaaminen	4	6	6	4	7,6
Sosiaali- ja terveydenhuolto yhteensä	676	1 915	1 690	915	4,9
TALOUDELLINEN TOIMINTA MUKAAN LUKIEN LIIKENNE- JA VIESTINTÄASIAT					
Elinkeinoasiat					
Kaivostoiminta	4		4		10,7
Kiinteistöjen ja asuntojen välitys	2	1	3		7,9
Kirjanpitolainsäädännön soveltaminen	8	11	8	11	9,7
Kuluttajansuoja		1		1	
Muu elinkeinoasia	3	8	4	7	9,0
Rahoitusmarkkinoiden valvonta	3	1	3	1	8,0
Räjähdyssaineet ja palavat nesteet		2		2	
Sähkömarkkinat		1	1		1,6
Vakuutustoiminta	1			1	
Liikenne ja viestintä					
Ajo- ja vesikulkuneuvojen katsastus ja rekisteröinti	2	9	3	8	10,2
Ajokortti, ajo-oikeus ja ammattiajolupa	38	147	173	10	2,7
Ajoneuvojen siirtämistä koskeva asia	1	28	22	7	6,0
Ajoneuvojen siirtämistä koskeva maksu	7		7		10,5
Ammattimainen moottorijoneuvoliikenne	6	6	8	4	8,6
Joukkoliikenteen tarkastusmaksut	13	13	20	5	9,8
Liikennevakuutusmaksu	21	34	39	14	6,5
Merimiehiä, lentäjiä yms. koskeva asia	1	3	1	3	8,9
Muu liikenneasia	1			1	
Pysäköintivirhemaksut	77	100	141	34	7,9
Rautatieliikenne, merenkulku ja ilmailu	3	2	1	4	13,9
Tietoliikenne	2		2		13,2
Ylikuormamaksut	1	1	2		9,6
Maa- ja metsätalous					
Metsästys ja kalastus	6	3	6	2	11,2
Muu maa- ja metsätalousasia		1	1		3,1
Oikeushenkilöt ja teollisoikeudet					
Kauppa- ja yhdistysrekisteriasiat		1	1		2,3

	Vireillä 1.1.2019	Saapunut 2019	Ratkaistu 2019	Vireillä 31.12.2019	Käsittelyaika (kk)
Mallisuoja ja tavaramerkki		1		1	
Muu oikeushenkilöihin ja teollisoikeuksiin liittyvä asia		1		1	
Siviilioikeudelliset oikeushenkilöt	1	2	1	2	15,4
Yhtiöoikeudelliset hallintotoimet	3	5	4	4	7,1
Taloudellinen toiminta ml. liikenne ja viestintäasiat yhteensä	204	382	455	123	6,0
VEROT					
Ajoneuvoja koskevat verot ja maksut					
Ajoneuvovero	15	16	14	16	14,8
Autoveroa koskevat ennakkoratkaisut	1	1	1	1	6,1
Autoverovalitukset	1		1		25,5
Autoverovalitukset / Trafi	4	2	4	2	11,1
Autoverovalitukset / Tulli	3	1	3	1	8,5
Autoverovalitukset / Verohallinto	23	18	31	8	8,6
Polttoainemaksu	1	2	2	1	11,8
Veronhuojennuksia koskevat valitukset		1		1	
Arvonlisävero					
Arvonlisäveroa koskevat valitukset	159	89	143	104	15,2
Arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröinti ja ryhmärekisteröinti	5	3	4	4	9,1
Maahantuannon arvonlisävero / Verohallinto	1	1	2		5,8
Verohallinnon ennakkoratkaisu arvonlisäveroasiassa	16	39	35	20	6,8
Muut verot ja verotusmenettely					
Jätevero	2	1	2	1	19,3
Muut valtiolle perittävät maksut / mm. maksuperustelakiin perustuvat	10	7	13	4	14,3
Perintö- ja lahjavero	17	28	19	24	9,1
Varainsiirtovero	3	9	6	6	11,1
Verohallinnon ennakkoratkaisu muussa veroasiassa	3	10	5	8	6,6
Veronkanto	16	16	23	9	9,6
Verotukseen liittyvä laiminlyöntimaksu	2		2		11,6
Tulo- ja varallisuusvero					
Elinkeinotulon verotus	51	62	46	65	12,6
Ennakkoperintä ja työnantajan sosiaaliturvamaksu	14	4	13	5	13,3
Ennakkonpidätyksen ja ennakonkannon muuttaminen	6	3	8	1	3,9
Henkilökohtaisen tulon verotus	178	101	173	100	12,0
Kansainvälinen verotus	26	26	11	41	9,6
Kiinteistövero	21	74	29	66	11,3
Lähdeverot	7	12	7	12	15,0
Siirtohinnoittelu	14	2	10	6	22,0
Verohallinnon ennakkoratkaisu tuloveroasiassa	30	50	46	34	6,6
Valmisteverot ja tulliasiat					
Ennakkoratkaisut valmistevero- ja tulliasioissa	4	2	6		14,2
Tullausvalitukset	16	18	20	13	11,6
Tullin suorittama valvonta / mm. EU-tuet	1	4	1	4	7,2
Valmisteverot	29	20	35	14	10,8
Verot yhteensä	679	622	715	571	11,8

	Vireillä 1.1.2019	Saapunut 2019	Ratkaistu 2019	Vireillä 31.12.2019	Käsittelyaika (kk)
MUUT ASIAT					
Eläkeasiat					
Eläkeasiat	2	1	2	1	12,1
Muut asiat yhteensä	2	1	2	1	12,1
Kaikki asiat yhteensä	4 692	8 024	7 794	4 879	7,9
Muutos edelliseen vuoteen nähden	-18 %	10 %	-6 %	4%	-14 %

